

DÉLMAGYARORSZÁG

AZ MSZMP SZEGEDI VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Kézen fogva

Mi tagadás, legszívesebben bekukucskálnék most az otthonokba. Hallgatónék legalább. Pénteken minden gyerek hazavitte féléves iskolai munkájának minősítését. Öröm van a családban? Szomorúság? Düh? Közöny? Fogadkozások, vagy csendes elhatározások? Izgága ágálás, fennsőbbeségi okítás, megértő elnézés, bűnbakkeresés, szelíd feddés, megfontolt buzdítás? Jutalom, büntetés, vagy mindkettő fájó hiánya? Pofon csattan, habos sütemény fogy, beszélgetnek végre, vagy fagyos csönd honol?

Ahány ház, annyi szokás — intézhetnénk el a dolgot. Bizonyítványt osztottak, mert megint eljött az ideje. Vannak jó tanulók, rossz tanulók, közepesek, kiválók, gyengék, mint mindig. A szülők annyifeleképpen reagálnak, ahányan vannak, mint mindig. Túlnyomó többségük azt mondja — hiszi, érzi, tudja —, hogy „jót akar” a gyerekeknek. Hogy aztán mi ez a „jó” közelebből? Hogy miként színezik a szándékot a valóságos cselekedetek, s mi lesz a végeredmény?

Nehéz válaszolni, nemde?

Van mégis valami, ami mostanában markánsabban határozza meg, milyenek szülői „viszonyulásaink” a gyerekek viselt dolgaihoz — a jószándék jegyében. Szinte a bőrünkön érezzük a jelenvalóságát. Egyfajta kihívás ez. Magunk teremtette és fantasztikusan gyors ütemben változó világunk követelése, hogy talpon maradhassunk benne, egyenes gerinccel, s megőrizve fölötté uralmunkat megtartva értünk való helyzetében. Miben áll ez a kihívás a hétköznapjainkon? Teljesítés, helytállás, teljesítés — megint és megint. Megfelelni, vagy csak felelni a kihívásra — nekigyürközéseinket mindennap a stressz kíséri.

A gyerekeink mindennapjait is.

Nem szeretnék beszélni a burjánzó tanügyi vitákba, mert hitem szerint a lényeges problémák megoldásában csakis a szakembereknek, legelső sorban a gyakorló pedagógusoknak lehet valóságos szerepük. S annak ellenére, hogy az iskolaiügyekben mindenki „illetékes”, mert valamennyiünket érint, érdekel, mi történik az oktatásban és a nevelésben — majdhogynem károsnak érzékelem a „kivülálló” nyilvános polemáit. Mert gyakran alaptalan reményeket ébresztenek: ha ennyien tudják, mi a baj, az elhárítás sem okozhat különösebb gondot. Tehát csak halkán mondom: úgy vélem, erősen teljesítményelvű és teljesítés-központú iskolákból jönnek haza a diákok, kezükben az értesítőkkel. Talán ezért is szeretném, ha a szülők viszont megpróbálnák a megértés légkörét varázsolni otthonaikba. A Ranschburg Jenő tévés családi körében honos szavakkal arra a bizonyos „meleg-megengedő” magatartásra buzdítanék. Stressz nélküli órákra, napokra. A teljesítményhajszának legalább a fölfüggesztésére. A számon kérés, az elszámoltatás, a büntetés mellőzésére.

Nagyon remélem, hogy sohasem fogom elfelejteni a fiam majdnem kétségbeesett tekintetét, riadt arcát. Valamit rosszul csinált az iskolában, s keményen lefordtam. Elveszette az áldogált mellettem — egyedül. Szorongva, kiszolgáltatottan. Amint megláttam így, ilyenek, ösztönös mozdulattal megfogtam a kezét.

Hiszen... Ők még nemigen tehetősek felelőssé apróbb-nagyobb kudarcukért.

Könnyen beszélnek, persze, szerencsém van, ritkán kell felelőst kutatóm. Nagy tapasztalatú és képzettségű, lélektani érzékenységgel is megáldott pedagógushoz került a gyerekek — az iskolai pályafutás egyik legmeghatározóbb évében, az elsőben. De, kérem szépen: ott is 38-an vannak az osztályban. Elgondolni is gyötrelmes, hány tenyérnyi hely jut egy gyerekre a tanteremben. Hány perc, vagy másodperc, olyan idő, amikor csak vele, azzal az egygyel törődhet a tanár. A „Ratkó unokák” idestova negyedik éve iskolások, mindjárt a felső tagozatra kerülnek, mindjárt a középiskolákba. A szűknek bizonyult iskolafalak közé beszüföldött tömegnek (újonnan) meghatározott tömegű ismeretanyagot kell átadni (azt mondják, tízszer annyit, mint nem is olyan régen nekünk, a szüleiknek). Alig meghatározható módon, de valahogy úgy, hogy felkészültek lehessenek a „szép új világra”, melyről egyébiránt nincs ennél sokkal több fogalmunk. És ezenközben tudván tudjuk, pedagógusok és szülők, hogy igaza lehet Marx Györgynek: „A mai fiatalokat majd felnőttkorban körülvevő technikai alkotások, az ő életüket befolyásoló tudományos ismeretek ma még meg sem születtek. Ezért a felnőttkorban szükségessé váló ismeretek java részét akkor sem tudnánk megtanítani, ha készek volnánk gondot és időt fordítani rá.”

S mindezek miatt is hiszem, hogy akkor segítünk a pedagógusoknak igazán, ha az önállóságra (és még mi mindenre!) nevelés közepette, s annak örvében nem hagyjuk magukra a gyerekeket. Ha nem történhetnek meg velük a „szem elől tévesztés” most mindennapos esetei. Melyek valahol ott kezdődnek (a kicsikkel), hogy álló hétig szakadt, koszos ruhában járnak iskolába, nem azért, mert nincs másik, hanem mert egyszerűen nem veszik észre a szülők: elszakadt és elkoszolódott. Valahol ott folytatódnak, a nagyobbakkal, hogy a festékekkel bemázolt kakastarját a fejükön, azt sem veszik észre. S ott végződnek, hogy észrevétlen marad: a lényegtelen külsőségek mögött milyen volt és milyenné lehetett volna az emberpalánta.

Bár igaz, hogy a feladataikkal mindig egyedül lesznek, teljesíteni majd maguknak kell, de biztosabb lehet a sikerük, ha legalább amíg készülnek, s amíg lehet — mindennap mögöttük állunk, velük vagyunk. Fogjuk a kezüket. Érezzenek otthon, megértést, biztosságot, melegséget.

Sulyok Erzsébet

Építkezni, de hol?

A telek-gazdálkodásról

Évekkel ezelőtt egy magán-építő azt mondta: figyeljek csak rá, hamarosan egy telekért annyi pénzt kérnek el, mint a kis lakásért. Újszegedi magánépítők bizonyíthatják, hogy ez a jóslat valóra vált, hiszen több is kifizettek a magánforgalomban 300–400 ezer forintot egy jó helyen levő portáért. Nagyon sokan panaszkodnak, és joggal, megregrá a telek — természetesen a magánforgalomban és a kínálat sem megfelelő. Kétségtelen, ezekben az években egyre többen igénylik a szabad portát annál az egyszerű oknál fogva is, az állami lakásépítés aránya csökken és az emberek az otthonteremtésnél általában csak saját erejükre hagyatkozhatnak. A VI. ötéves tervben Csongrád megyében 20 ezer 500 lakás felépítését tervezik és ebből 16 ezer 940-et saját erőből húznak föl. Ez az arány azt jelenti, hogy a lakásépítőknek több mint háromnegyed része (83 százalék) a magánépítők táborát duzzasztja. Nem kis szám ez és hogy a terv sikerüljön, annak egyik fontos feltétele: elegendő és megfelelő legyen az építési terület. A porta biztosítása elsősorban tanácsi feladat, hiszen a magánépítőknek elenyésző kisebbsége tud szavazatát kifizetni a házhegyért — szabad forgalomban.

Csak a megfelelő állami telekkínálat garancia arra, hogy három év múlva elmondhassuk, pozitív lett a lakásépítési egyenlegünk. Igaz, nem mellékes kérdés ezenkívül az építőanyag-ellátás, az állampolgárok anyagi helyzete, a kivitelezők vállalkozási kedve — a lakásépítés ütemét ezek is meghatározzák, sőt módosíthatják.

Nem könnyű általános képet festeni, városokként, vidékenként más a helyzet. Ami általános és figyelemre méltó, tanulságként a következő. A helyi tanácsok nem mindenütt használják ki a telekgazdálkodás lehetőségeit, nem folyamatos a házhegy kialakítása, nem veszik igénybe az OTP közreműködését, pedig fedezeti gondjaikon így könnyíthetnének. A telek részleges közművesítését az értékesítés után az építéssel párhuzamosan végzik, ami részben akadályozza az alapozás el-kezdését, a munka ütemét. Azt hiszem, nem sértek meg egyetlen tanácsi előadót sem, ha megjegyzem, a tanuló-pénzt most fizetik, mert a magánépítésnél a korszerű telekgazdálkodás alapjait most rakják le. Ugyanis a tanácsok rendelkezésére valóban másfél-két év, óta áll jelentősebb összeg, amit a nem teletszertű építési terület kialakításánál használhatnak fel. Nem feledkezhetünk meg arról sem, társadalmunk keretei között magánlakásépítés ilyen nagyarányú még nem volt. Azonban ez a helyzet nem adhat menlevelet a közigazgatási szervezeteknek — minél előbb teremtsék meg a házak alapozásához a jó körülményeket.

Sajnos, a városok, valamint Balástya, Üllés és Rúza kivételével nincs érdeklődés a korszerű csoportos családi ház iránt. Ez az állapot azért is elgondolkasztó, mert igen fontos célkitűzés, hogy növekedjen a kis települések megtartó ereje. Az elmúlt évek hagyományaihoz hasonlóan napjainkban is Szegeden a legerősebb a magánépítő-mozgalom. A város vonzásának növekedését jelzi, hogy fellendült az ingatlanközvetítő irodának a forgalma, ami többek között a telek iránti érdeklődésnek is köszönhető. A magánépítő-mozgalom ráterenyelt szinte minden szabad helyre, pontosabban fogalmazva, a felkapott városrészekben fel-lelhető üres portákra. Újszeged, a régi kertváros rövid idő alatt annyira népszerűvé vált, hogy telekárjai már olyan magasak, mint a Belvárosban, ahol természetesen nem lehet családi házat építeni. Nem ritka, amikor a tulajdonosok nyolcezer forintért, illetve ennél is drágábban adják a házhegy negyszögöleit. Akinek sovány a pénztárcája, az ezen a vidéken nem is tud lakást teremteni. Persze, a legtöbb fiatal erszényében vékonyan csörögnek a forintok. Ők olcsón szerezhetnek Dorozsmán telket, a szélmalom közelében, de mégsem „török össze magukat”, hogy a csekély összegű használatbavé- teli díjért ott házhegyhez jussanak: Dorozsma megközelítően sem olyan népszerű,

mint Felsőváros vagy akár Alsóváros kertés utcái. És ez a szempont is alapvetően meghatározza a szegediek építési kedvét. Az OTP a városi tanáccsal közösen alakított ki családi házakhoz területet, ám a mai napig több mint száz porta nem talált gazdára.

Régi gond, hogy az állami kínálat szegedi házhelyekből minőségileg nem megfelelő. Ezen úgy próbálnak változtatni, hogy elkezdték a tömbbelsőket feltárását, a nem teletszertű magánlakás-építés egyéb feltételeinek megteremtését. Sok körzetben feloldották az építési tilalmat, és időközben keserűen tapasztalták, hogy a dorozsmai példa nem követhető, nem lehet egy helyen több száz telket kialakítani. Most februártól már övezetenként juthatnak területhez a magánépítők. Tápén, Mihálytelken, Szőregen, Algyón, Hatyastelepen, Szeged peremkerületeiben oszlanak telkeket, ötvenet, hatvanat... És így próbálnak jobban éleget tenni a családi és társasház-építők minőségi igényeinek. A tanácsi szakemberek szerint az állami telekosztással a mennyiségi követelményeket máris biztosítják és azt remélik, hogy a magánforgalom méregdrága telekárjait ezáltal mérséklék.

A telekgazdálkodás ered-

ményeként könyvelhető el, hogy az elmúlt év végén közel háromezer lakás — nem teletszertű — felépítéséhez volt porta és rövid időn belül 680 új osztással szeretnék a telekkínálatot javítani. Ha már a statisztikai adatok felsorolásánál tartok, a számszerűséget ezzel is megtoldom; az elmúlt két évben magánépítők Szegeden 696 új lakásba költöztek és 960-hoz kérték az építési engedélyt. (Ezek az adatok sem a teletszertű ház-építésre vonatkoznak.) Nyilvánvaló, hogy az új családi és társasház-évezetek a Belvárostól egyre távolabb esnek. Aki a központhoz közelebb akar kerülni, annak továbbra is a magánforgalomban kell a helyet keresnie, persze, borsos áron.

Új vonás, hogy egyre népszerűbb Szeged agglomerációjára, s mind többben keresnek házhelyet Sándorfalván, Domaszéken, Deszken, Balástyán... A szegediek azt is gyakran szóvá teszik, hogy talán hasznos lenne, ha a város anyagilag is támogatná a közeli községekben a telekkialakítást, mert így olcsóbb a terület biztosítása. Érdekes módon némelyik közeli község már népszerűbb a magánépítők körében, mint a város egyes peremkerületei.

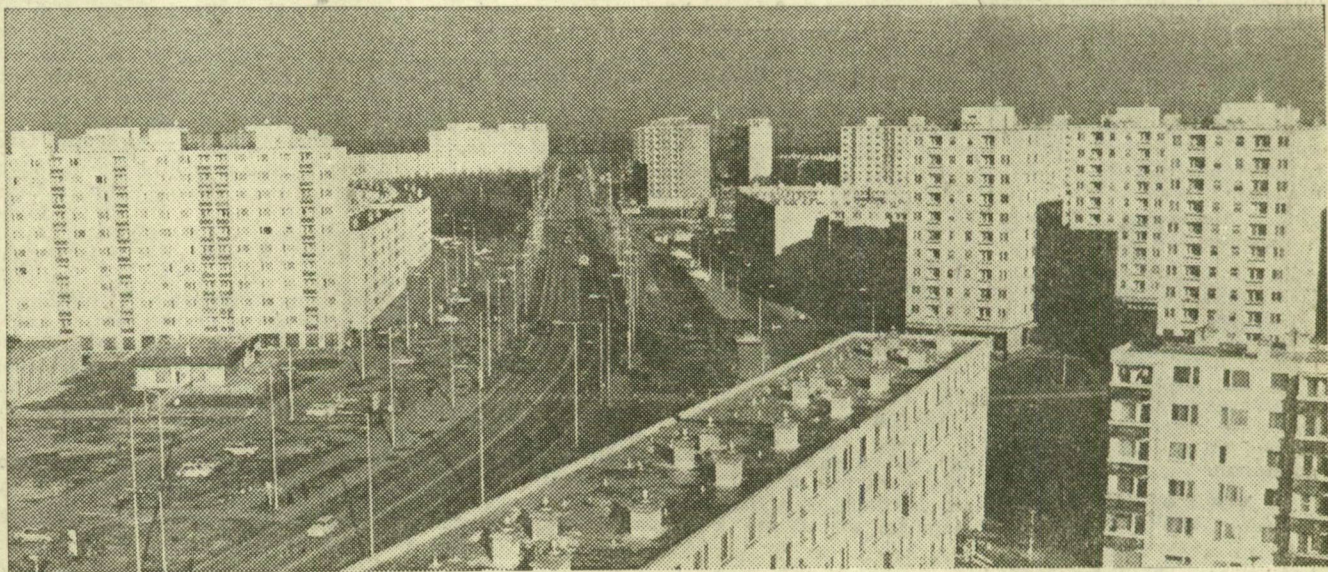
Halász Miklós

Előítélet nélkül

Östörténetünk

A Körösi Csoma Társaság östörténeti munkaközössége nevében Vásáry István nyitotta meg Szegeden, az egyetem Auditorium Maximumában, A magyar östörténet keleti szála címmel hirdett előadásorozatát. Mintegy 300 résztvevő előtt a sorozat célját mindenekelőtt a tudomány eredményeinek széles körű ismertetésében jelölte meg, hangsúlyozva az előítélet nélküli tudományos szemlélet szükségességét. A program előadói a magyarság öt-tizedik századi történetének keleti vonatkozásaira térnek majd ki.

Az első alkalommal Róna-Tas András professzor tartott előadást. Általános tudományelméleti előföltételekkel és módszerekkel foglalkozott, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a magyar östörténet tudományos műveléséhez. Ezt követően a dilettáns nézetekkel vitatkozva kitért arra, hogy a magyar östörténet, a magyarság eredete nem érték-kategória, hanem a nemzeti önismeret tárgya. A professzor vázolta Eurázsia történetének azon főbb vonásait is, melyek a magyar nép kialakulása szempontjából jelentősek lehetnek.

Nagy László felvétele

Jellegzetes?!

Ha képünk bal szélén, a tízemeletes szalagház lábánál nem fedeztük volna fel a két „törpét”, az ABC-áruház és a Diófa vendéglő épületét, bizony, gondolkodába esztünk volna, hol is készült fotóriporterünk felvétele. Szó, mi szó, más jellegzetességgel nemigen büszkélkedhet a Csongrádi sugárútnak ez a szakasza...